

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/61321,Jesli-brakuje-Ci-slow-wydrukuj-ksiazeczke-z-tekstem-hymnu-narodowego.html>
2021-05-17, 20:23

Jeśli brakuje Ci słów... - wydrukuj książeczkę z tekstem hymnu narodowego!

Dla tych, którzy chcą sobie przypomnieć tekst „Mazurka Dąbrowskiego” przygotowaliśmy do wydrukowania i samodzielnego złożenia książeczkę zawierającą słowa polskiego hymnu narodowego.

Autorem słów polskiego hymnu narodowego jest **Józef Wybicki** (1747-1822).

Józef Rufin Wybicki przyszedł na świat 29 września 1747 roku w Będominie koło Kościerzyny jako syn Piotra herbu Rogala i Konstancji z Lniskich herbu Ostoja Pruska. Miał siedem siostr i brata, a jego rodzina należała do średnio zamożnej szlachty. Z wykształcenia prawnik, działalność polityczną rozpoczął w wieku 20 lat jako poseł na sejm w I Rzeczypospolitej. Uczestnik konfederacji barskiej. Pod przybranym nazwiskiem studiował prawo, nauki przyrodnicze i filozofię na uniwersytecie w Lejdzie. W 1773 roku ożenił się ze starszą o 17 lat Kunegundą Drwęską, małżeństwo trwało 2 lata. Szambelan króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, wizytator szkół na Wileńszczyźnie, w 1776 roku powierzono mu opracowanie kodeksu praw. Owocem tej pracy były „Listy patriotyczne do Jaśnie Wielmożnego eks-kanclerza Zamoyskiego, prawa układającego pisane” uważane za jedno z najważniejszych dzieł Wybickiego. W 1780 roku ożenił się po raz drugi – tym razem z młodszą o 10 lat Esterą Wierrusz-Kowalską, która urodziła mu troje dzieci. Rok później osiadł w zakupionym majątku w Manieczkach (rodziny Będomin był już wówczas częścią zaboru pruskiego). Odsunął się częściowo od polityki, pochłaniała go praca w gospodarstwie, życie rodzinne i twórczość literacka. Uczestnik konfederacji targowickiej; szybko przeszedł na stronę jej przeciwników, gdy zrozumiał, że jest to narzędzie w rosyjskich rękach wymierzone przeciwko Polsce. W 1793 roku Manieczki znalazły się w obrębie II zaboru pruskiego. Wybicki przenieśli się w okolice Warszawy, do Krobowa leżącego niedaleko Grójca.

Brał udział w insurekcji kościuszkowskiej. W tym czasie doszło do spotkania, które w rezultacie miało mu przynieść nieśmiertelną sławę: poznał generała Jana Henryka Dąbrowskiego, przyszłego twórcę Legionów Polskich we Włoszech. Wybicki odegrał istotną rolę w ostatnim powstaniu I Rzeczypospolitej: odezwa Kościuszki do mieszkańców Wielkopolski nawołująca do udziału w powstaniu wyszła spod pióra Wybickiego. Po upadku powstania opuścił Polskę i we Francji wraz z Dąbrowskim rozpoczęli pertraktacje w sprawie utworzenia Legionów Polskich. Ostatecznie 9 stycznia 1797 roku Dąbrowski, przy

współdziale Wybickiego, podpisał z rządem Republiki Lombardzkiej umowę o utworzeniu Legionów. Na dokumencie tym znalazł się także podpis Napoleona. To wydarzenie jest początkiem powstania najświetniejszego utworu Wybickiego. Uczestnik wojen napoleońskich; w 1806 roku Wybicki wraz z Dąbrowskim brali udział w rozmowach z Napoleonem, który złożył im obietnicę przywrócenia Polsce niepodległości. Wybicki wyjechał do Warszawy i rozpoczął tworzenie zrębów nowej administracji.

W 1807 roku przyczynił się do utworzenia Księstwa Warszawskiego, którego był jednym z czołowych polityków. Jego praca doceniona została przez cesarza tak dalece, że chciał podarować Wybickiemu dobra ziemskie i stałą wysoką pensję. Wybicki jednak odmówił ich przyjęcia, prosząc jedynie o zwrot ukochanych Manieczek. Klęska Napoleona w 1815 roku była także osobistą katastrofą dla Wybickiego. Po Kongresie Wiedeńskim współtworzył Królestwo Polskie. W 1817 roku był prezesem Sądu Najwyższego Królestwa Polskiego. Była to najwyższa ze sprawowanych przez niego funkcji publicznych. Ostatnią było członkostwo w tzw. Deputacji Prawodawczej, do której zadań należało opracowanie nowego prawa karnego i cywilnego. Po złożeniu dymisji, 74-letni Wybicki powrócił do Manieczek, gdzie spędził ostatnie miesiące życia. Zmarł nagle 10 marca 1822 (według ksiąg parafialnych na atak febry), został pochowany przy kościele w Brodnicy koło Śremu, w skromnej mogile, w której w 1812 roku pochowano jego syna Łukasza. W 1824 roku spoczęła obok niego żona Estera.

11 października 1923 roku dokonano ekshumacji zwłok Wybickiego, przewieziono je do Poznania i 14 października, razem ze szczątkami innych uczestników wojen napoleońskich, uroczystie pochowano w Krypcie Zasłużonych Wielkopolan w podziemiach kościoła św. Wojciecha w Poznaniu, na tzw. „Skałce Poznańskiej”. W dworcu Wybickich w Będominie znajduje się obecnie Muzeum Hymnu Narodowego – oddział Muzeum Narodowego w Gdańsku. Dworek w Manieczkach spłonął kilka lat po śmierci Wybickiego. Obecny dwór wybudowano dla rodziny Grodzickich w 1894 roku. W latach 1978-2006 mieścił ekspozycję pamiątek po Wybickim oraz z epoki kościuszkowskiej i napoleońskiej.

Historia „Mazurka Dąbrowskiego”

Hymn Polski w obecnym brzmieniu został ustanowiony 26 lutego 1927 roku w okólniku wydanym przez ówczesnego Ministra Spraw Wewnętrznych Sławoja Składkowskiego.

Nawet po upadku powstania kościuszkowskiego i III rozbiórze Polski patrioci nie tracili nadziei na odzyskanie niepodległości. Zmuszeni do emigracji, zbrali się we Francji przy Napoleonie, który prowadził wojnę z dwoma z trzech zaborców Polski. Gen. Dąbrowski zaproponował Napoleonowi utworzenie Legionów Polskich. Według umowy z 9 stycznia 1797 roku Legiony sformowano w północnych Włoszech. Polscy ochotnicy walczyli u boku wojsk francuskich i włoskich w latach 1797–1807. 16 lipca 1797 roku Wybicki był świadkiem uroczystości przyłączenia miasta Reggio do świeżo utworzonej Republiki Cisalpińskiej, powstałej w miejsce Republiki Lombardzkiej. W uroczystej paradzie, która przeszła wówczas przez miasto, po raz pierwszy wzięły także udział Legiony. Widok

polских mundurów wywarł na Wybickim wielkie wrażenie. Większość badaczy uważa, że wtedy właśnie powstała pieśń rozpoczynająca się słowami Jeszcze Polska nie umarła – pieśń znana jako „Mazurek Dąbrowskiego”. Według zgodnych ówczesnych przekazów Wybicki napisał słowa „Pieśni Legionów Polskich we Włoszech” między 15 a 21 lipca 1797 roku, podkładając jej słowa pod ludową melodię mazurka, znanego na Podlasiu i Pomorzu Gdańskim już w połowie XVIII wieku. Niektórzy badacze uważają jednak, że Mazurek narodził się kilka dni wcześniej – w niektórych wspomnieniach świadków epoki pojawia się obraz Wybickiego śpiewającego tę pieśń już 10 lipca 1797 roku przed legionową starszyzną. Należy przyjąć, że dokładna data i okoliczności napisania pieśni oraz pierwszego wykonania nie są pewne, do dziś pozostając przedmiotem sporów wśród historyków.

Mazurek błyskawicznie zdobył popularność: 29 sierpnia 1797 roku Dąbrowski pisał do Wybickiego z Bolonii: Żołnierze do Twojej pieśni nabierają coraz więcej gustu. Dziś wiadomo, że „Mazurek Dąbrowskiego” rozprzestrzenił się błyskawicznie: w 1798 roku znany był już na wszystkich polskich ziemiach podzielonych między trzech zaborców. Po raz pierwszy drukiem ogłoszono go w „Gazecie Legionowej” w początkach 1799 roku. „Pieśń Legionów Polskich we Włoszech” została hymnem dopiero 130 lat po jej napisaniu. W tym czasie treść pieśni była niejednokrotnie cenzurowana, zmieniana, a nawet zakazana. Popularność „Mazurka” niepokoiła już zaborców. W zaborze austriackim meldowano w Krakowie o częstym śpiewaniu przez Polaków rewolucyjnego „Dombrowskischer Marsch”. Gdy w 1807 roku wjechał na ziemię polską Fryderyk August, który został głową Księstwa Warszawskiego, na Śląsku powitano go „Mazurkiem Dąbrowskiego” – pieśń zaczęła odgrywać rolę hymnu narodowego. W Królestwie Polskim utworzonym w 1815 roku „Mazurka” nie wolno było już grać na oficjalnych uroczystościach. Wybuch powstania listopadowego wysunął od razu „Pieśń Legionów” na czoło polskich utworów patriotycznych. Nazwisko Dąbrowskiego zaczęło być w tekście zastępowane nazwiskami przywódców powstania: generałów Chłopickiego, Dwernickiego i Skrzyneckiego. Adam Mickiewicz umieścił wzmiankę o pieśni na kartach swojego największego dzieła. Bohater „Pana Tadeusza” po powrocie do rodzinnego domu oddaje się wspomnieniom z dzieciństwa: „Nawet stary stojący zegar kurantowy/W drewnianej szafie poznał, u wniścia alkowy./I z dziecinną radością pociągnął za sznurek,/By stary Dąbrowskiego postyszeć mazurek”.

„Mazurek Dąbrowskiego” stał się znany w całej Europie, do melodii pieśni powstawały całkiem nowe utwory, a do jej treści dopisywano kolejne zwrotki. Kompozytorzy wplatali dźwięki „Mazurka” w swoje dzieła (np. Ryszard Wagner), a kilka narodów, czekających na własne wyzwolenie, np. Chorwaci, wstawiło nazwę swego kraju w pierwszy wers pieśni. Podczas wojny secesyjnej przekroczył Atlantyk: ochotniczy Legion Polski ruszał z „Mazurkiem” na ustach do walki po stronie Unii. Zaborca pruski potrafił wykorzystać mobilizującą moc pieśni do swoich celów: w czasie wojny z Austrią w latach 1866-1867 w jednej z bitew nakazano grać orkiestrze pułkowej „Mazurka Dąbrowskiego”, który zagrzął Polaków znajdujących się w szeregach pruskich do walki i poprowadził do zwycięstwa.

Wybuch I wojny światowej ożywił nadzieje Polaków na odzyskanie niepodległości. „Mazurka Dąbrowskiego” śpiewały wszystkie polskie formacje biorące udział w wojnie. Pieśń towarzyszyła rozbrajaniu Niemców w listopadzie 1918 roku w Warszawie i przejmowaniu władzy od Austriaków w Krakowie.

Pod koniec I wojny, gdy wizja wolnej Polski była już na wyciągnięcie ręki, pojawił się problem wyboru hymnu narodowego. Propozycji było kilka: pieśń kościelna „Boże, coś Polskę”, „Warszawianka 1831 r.” napisana pod wpływem powstania listopadowego, „Rota” Marii Konopnickiej. Sprawa odżyła w 1921 roku. Specjalna komisja odnalazła w Muzeum Wojska Polskiego pozytywkę z czasów Księstwa Warszawskiego i uznała utrwaloną w ten sposób melodię za pierwowzór „Mazurka Dąbrowskiego”. W 1926 roku podano obowiązujący aż do dziś czterozwrotkowy tekst utworu, który 26 lutego 1927 roku ogłoszono oficjalnym polskim hymnem narodowym. II wojna światowa sprawiła, że melodia i słowa „Mazurka Dąbrowskiego” znów musiały wspierać Polaków w walce z okupantami. Po kapitulacji Francji i przeniesieniu polskich sił do Wielkiej Brytanii powstała kolejna aktualizacja słów refrenu: „Marsz, marsz Sikorski,/Z ziemi szkockiej do Polski”.

Opr. Marta Sankiewicz

PLIKI DO POBRANIA

[Książeczka z tekstem hymnu narodowego – do pobrania \(pdf, 5.01 MB\) 09.11.2018 09:00](#)